

Delft University of Technology

Aanbevelingen voor een inclusieve lokale energietransitie Omgaan met uitdagingen van participatie, macht en wederkerigheid

van Leeuwen, G.E.; Singh, A.

DOI

[10.5281/zenodo.15101885](https://doi.org/10.5281/zenodo.15101885)

Publication date

2025

Document Version

Final published version

Citation (APA)

van Leeuwen, G. E. (null), & Singh, A. (null). (2025). Aanbevelingen voor een inclusieve lokale energietransitie: Omgaan met uitdagingen van participatie, macht en wederkerigheid., Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101885>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

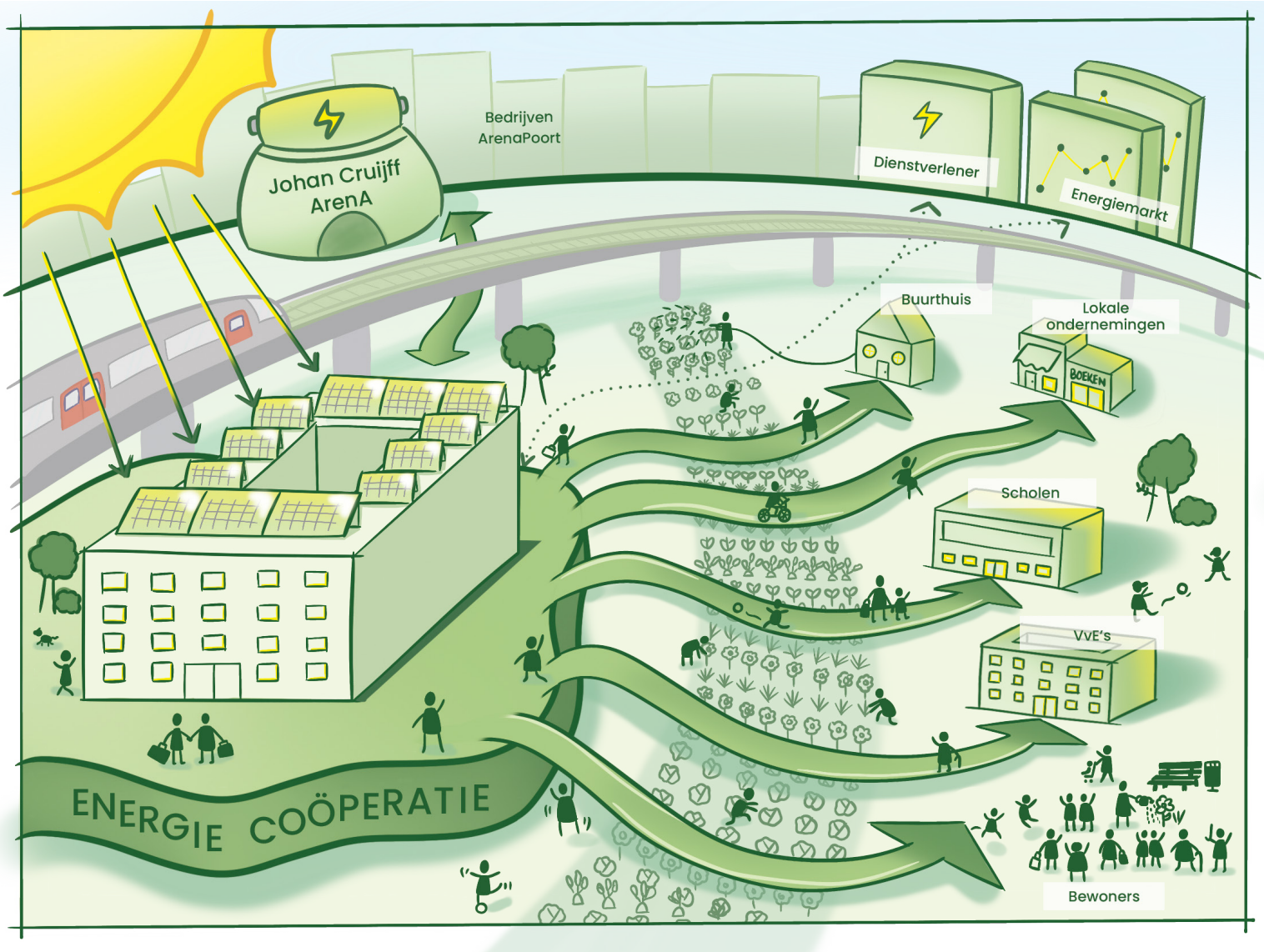
Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Deze brochure bevat een set aanbevelingen over hoe projecten in de energietransitie op een meer inclusieve manier georganiseerd kunnen worden. Deze aanbevelingen zijn bedoeld voor iedereen die actief is in de lokale energietransitie en sterkere samenwerkingen wil creëren tussen bewoners, overheden, onderzoekers en andere partijen. De aanbevelingen zijn gebaseerd op vier jaar veldonderzoek in Amsterdam Zuidoost, en de leerlessen daaruit.

Het onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van het Local Inclusive Future Energy (LIFE) project. Het LIFE project vond plaats tussen 2021 en 2025 in Amsterdam Zuidoost, en was een samenwerking tussen kennisinstellingen, de gemeente Amsterdam, bedrijven en lokale partijen in Amsterdam Zuidoost. De afbeelding rechts laat een visie zien voor een lokale energiecoöperatie in de wijk Venserpolder, waar het LIFE project aan heeft bijgedragen. De onderstaande foto's geven een indruk van de diverse co-creatie activiteiten die onderdeel waren van dit project, en die hebben geresulteerd in deze brochure.

Aanbevelingen voor een inclusieve lokale energietransitie

Omgaan met uitdagingen van participatie, macht en wederkerigheid

Gijs van Leeuwen
Abhigyan Singh

Aanbevelingen voor een inclusieve lokale energietransitie: Omgaan met uitdagingen van participatie, macht en wederkerigheid

Eerste editie

Van Leeuwen, G., & Singh, A. (2025). Aanbevelingen voor een inclusieve lokale energietransitie: Omgaan met uitdagingen van participatie, macht en wederkerigheid. Delft University of Technology. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101885>

© 2025 / Gijs van Leeuwen & Abhigyan Singh

Deze brochure is uitgegeven onder een Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International licence (CC BY-NC 4.0). Deze licentie staat toe dat je deze brochure verspreidt, aanpast en gebruikt, in om het even welk medium of formaat, maar uitsluitend voor niet-commerciële doeleinden en op voorwaarde dat de auteurs correct worden vermeld.

Deze brochure is tot stand gekomen op basis van inzichten uit design-antropologisch onderzoek binnen het project Local Inclusive Future Energy (LIFE) City Platform, dat is gefinancierd via het subsidieprogramma Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (MOOI) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De RVO is onderdeel van het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken.

Wil je meer zien van de uitkomsten van dit project, scan dan deze QR code!

Life Local Inclusive Future Energy

TU Delft Industrial Design Engineering

1. Inclusieve participatie

- Omarm onzekerheid – houd niet te sterk vast aan vooraf bepaalde uitkomsten. Blijf openstaan voor nieuwe inzichten, onverwachte resultaten en verrassende ontmoetingen.
- Overhaast het proces niet – betekenisvolle participatie vereist een lange adem. De energietransitie is een marathon; verwacht niet alles in een paar jaar op te lossen!
- Zoek een balans tussen het actief betrekken en ontzorgen van bewoners. Sommigen willen graag verantwoordelijkheid nemen, terwijl anderen liever ondersteunen zonder verplichtingen.
- Plan ruim van tevoren hoe je doorgaat na het einde van het project. Anders komt de continuïteit in gevaar.
- Vermijd een tunnelvisie op het vinden van snelle oplossingen. Dit is vaak niet duurzaam en kan onvoorziene, schadelijke neveneffecten hebben.
- Energietransitie lijkt misschien saai, maar meedoen is belangrijk voor jouw toekomst. Net als dat een salade minder lekker is dan een hamburger, maar beter voor je gezondheid!

2. Lokale samenwerking en vertrouwen

- Werk samen met vertrouwde lokale partners. Zij weten waar te beginnen en wat belangrijk is voor de buurt.
- Betrek deze partners zo vroeg mogelijk, zodat zij vanaf het begin mee kunnen beslissen over de doelen en richting van het project.
- Maak lokale bewoners onderdeel van het onderzoeksteam. Dit zorgt voor een gelijkwaardige samenwerking en sterke betrokkenheid. Bovendien kun je je bevindingen bij hen toetsen.
- Neem de tijd om relaties op te bouwen met lokale deelnemers. Vertrouwen groeit langzaam, maar maakt echte samenwerking mogelijk.

3. Uitnodigende sfeer

- Gebruik spellen en hulpmiddelen zoals Lego om mensen enthousiast te maken en creatief denken te stimuleren. Hiermee kun je ook het toekomstige energiesysteem tastbaarder maken.
- Eten brengt mensen samen, ook diegenen die anders niet in een energieproject zouden meedoen.
- Energietransitie is voor veel mensen een saai onderwerp. Ontwerpers en kunstenaars kunnen helpen om het leuker en interessanter te maken.

4. Macht en controle

- Doe extra moeite om gemarginaliseerde en ondervertegenwoordigde groepen te betrekken, en hun stemmen hoorbaar te maken.
- Participatie brengt gedeeld eigenaarschap tussen bewoners en externe partijen. Zorg dat rollen, verantwoordelijkheden en besluitvorming duidelijk verdeeld zijn.
- Meningsverschillen en discussies horen bij samenwerking, ga ze niet uit de weg. Ze kunnen leiden tot meer inzicht en sterkere resultaten.
- Erken dat machtsdynamieken altijd een rol spelen in samenwerking – wees hier bewust van en streef naar een eerlijke balans.
- Als het niet mogelijk is om machtsongelijkheid volledig te balanceren, verken dan hoe deze constructief gebruikt kan worden.
- Grote maatschappelijke problemen overschaduwden vaak lokale menselijke behoeften. Maak ruimte hiervoor, die zijn net zo belangrijk.
- Niet ieder project hoeft enorm gestructureerd of geformaliseerd te worden. Dit creëert nieuwe controlemechanismen.

5. Relaties en wederkerigheid

- Wederkerigheid tussen betrokkenen – met name tussen bewoners en grotere instellingen – is essentieel voor een goede samenwerking. Erken de onderlinge afhankelijkheid, en zorg voor een eerlijk ‘geven en nemen’.
- Zorg dat er voldoende budget is om bewoners te compenseren voor hun tijd, inzet en expertise. Ga verder dan symbolische giften zoals cadeaubonnen.
- Zorg ervoor dat lokale organisaties voldoende financieel ondersteund worden, net als grotere instellingen.
- Als je een expert bent: help mensen om jouw vakgebied te begrijpen. Wees ook bereid van hen te leren – bewoners zijn experts over hun leefomgeving.
- Besteed aandacht aan het overbruggen van de kloof tussen de systeemwereld en de leefwereld.
- Stimuleer energie delen binnen jouw buurt, in plaats van verhandelen op de markt. Delen binnen de gemeenschap bevordert solidariteit, terwijl handel alleen winst voor het individu oplevert.

6. Balans tussen sociaal en technisch

- Een succesvolle energietransitie vereist een sterke sociale infrastructuur. Dat maakt samenwerking eenvoudiger en vergroot de veerkracht van buurten en gemeenschappen.
- Lange termijn transities moeten rekening houden met de dagelijkse behoeften van mensen.
- Nieuwe energie-innovaties moeten ingebed worden in bestaande lokale praktijken en niet van bovenaf worden opgelegd.
- De energierekening verlagen is belangrijk, maar moet niet ten koste gaan van sociale behoeften.
- De energietransitie gaat niet alleen over markten en economische groei. Het moet ook lokale gemeenschappen versterken.
- Onderzoekers kunnen mensen helpen om de risico's en kansen te begrijpen als zij actief deelnemer worden in de energietransitie.

7. Dialoog aangaan

- Een wijk aanduiden als “ontwikkelbuurt” kan vervreemdend werken – wees voorzichtig met zulke taal.
- Pas op met vakjargon: termen als “netcongestie”, “energietransitie”, of “flexibiliteit” zijn voor veel mensen nietszeggend. Gebruik gewone taal en verteltechnieken zoals verhalen.
- Ga verder dan alleen informeren: help mensen om de energietransitie echt te begrijpen en ondersteun hun leerproces.
- Zorg dat je regelmatig de uitkomsten samenvat en deelt met betrokkenen, om hen goed op de hoogte te houden.
- Huur lokale content creators in voor je communicatie – zij weten wat aanslaat in de gemeenschap.